

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-73
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezno številka L 25. - Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. - Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. - Poštni čekovni računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VI. - Štev. 50

Trst - Gorica 12. decembra 1952

Izhaja vsak petek

Goriškim volivcem liste „Lipove vejice“

Kandidatna lista lipove vejice, s katero stopa Slovenska demokratska zveza pred slovenske volivce, ima jasen in točen program, ki utegne učinkovito zaščititi pravice in koristi goriških Slovencev.

ZA VODOVOD po vseh krajih občine, tudi na Oslavje, v Sentmaver, Standrež, Gradišče in Pevmo se borimo že nekaj časa in prav na občinski seji od 16. junija t.l. je naš svetovalec g. Bratuž zahteval takojšnjo zgraditev vodovoda na Oslavje in napeljava vode po vseh hišah v Standrežu. Za napeljava vode po vseh hišah v Standrežu je občinski odbor sprejel sklep v četrti 4. t. m., ko je bil naš program že objavljen. Predvidena je zgraditev takega vodovoda, ki naj bi služil tudi poljedelstvu, kar je seveda hvalevredno! Ker pa ta sklep ne more postati polnomočen, dokler ga ne potrdi novi občinski svet, ki bo izvoljen v nedeljo 14. t. m., je nujna potreba, da slovenski volivci glasujejo za kandidate lipove vejice, po danih navodilih, da bodo izvoljeni in bodo tako lahko nadaljevali boj ZA DEJANSKO ZGRADITEV VODOVODA, NE SAMO V STANDREŽU, AMPAK TUDI NA OSLAVJU IN PO DRUGIH KRAJIH OBČINE, da ne ostane sklep občinskega odbora prazna objuba, kot je ostala prazna objuba naša, dana pred lanskoletnimi volitvami, da bodo zgradili vodovod za namakanje standreško-sovodenjskega polja! Takih obljub poznamo mi Slovenci že preveč!...

ZA LUC PO VSEH KRAJIH OBČINE, TAKO V SENTMAVRU IN DRUGOD, TER ZA UREDITEV PEVMSKEGA POKOPALISCA se je tudi vneto zavzemal naš svetovalec g. Rudi Bratuž z vlogo od 1. decembra t. l., in se bo še naprej potegoval, ker verjamemo, da bo spet izvoljen. **TUDI ZA UREDITEV VSEH POTI PO SLOVENSkih KRAJIH, KOT JE USPEŠNO NASTOPIJ ZA UREDITEV CESTE SKOZI STANDREŽ IN SOVODNJE DO ZAGRAJA. ZAHTEVA, KI JO JE POKRAJINSKI ODBOR SPREJEL NA SVOJI SEJI OD 2. OKTOBRA T. L. GRE ZDAJ ZA NUJNO POPRAVILO POTI V SENTMAVRU**, ki predstavlja pravo sramoto za občinsko upravo, ki pa zna skrbeti, da je korzo Italija vedno snažen in vsak dan z vodo opran!...

Pri tej priliki poudarjamo drugo točko našega programa, to je zahtevo po pravični razdelitvi bremen in koristi na vse občane. Zakaž morajo okoliški kraji, ki so pretežno slovenski, plačevati enako visoke davke kot prebivalci v središču mesta, ki uživajo vse ugodnosti in vse razkošje modernega mesta: povod imajo vode, razkošno razsvetljavo, snažne in gladke ter široke poti, telefon in tako dalje, ko pa občinska uprava osparuje našim okoliškim krajem celo kapljico čiste in sveže pitne vode in jih pusti v temi ter jim nudi slabe poti! Davke naj torej občani plačujejo sorazmerno s koristmi, ki jih uživajo od občine (naštop g. Bratuža na občinski seji 27. junija t. l.).

Boj zlorabljanju in izkoriščevanju prostega pasu (zona franca) imajo zdaj na svojem volilnem programu skoro vse volilne liste. Toda Slovenska demokratska zveza je že večkrat dvignila svoj glas proti krivici, ki se občanom godi v tem oziru, in letos spomladi je g. Bratuž protestiral zaradi svojevoljne omejitve obroka sladkorja (vloga g. Bratuža na župana dne 13. maja t. l.). Toda krivica se godi ne le goriškim občanom, kjer padejo koristi prostega pasu na kakih pet, šest oseb, ampak tudi sovodenjski občini, kateri upravitelji prostega pasu (zone franca) nečesto nakazati niti vinarja od dobička, čeprav so tudi Sovodnje do reke Vipave v prostem pasu. Goriška občina pa prejema po 130 milijonov lir dobička od prostega pasu!!! Tudi te kričeče krivice ne moremo in ne smemo trpeti (naštop g. Bratuža na občinski seji od 3. aprila t. l.).

Brezposelnih je na Goriškem okoli 12 tisoč, to je 10 odstotkov vsega prebivalstva! Najvišji odstotek brezposelnih v državi! V Gorici sami je kakih tri tisoč brezposelnih. Zato zahtevamo, da se nujno začne vsiljivo vsi! Vsem je še živo v spominu nastop našega svetovalca g. Bratuža, ko je letos 17. julija energično protestiral na občinski seji zaradi zakasnela poslovanja središč za delo (scantieri di lavoro). TA NJEGOV NASTOP je pripomogel k temu, da so pristojna oblastva, takoj poskrbela za redno poslovanje teh središč!

Seveda gre skrb Slovenske demokratske zveze še dalje in se razteza na zaščito delavcev in kmetov. Tako je preko »Demokracije« 17. oktobra 1952 sporočila najemnikom zemljišč »ENTE RINASCITA« v Pevmi in okolici, kako naj se ravnaajo za obrambo svojih pravic! In ker vztraja »ENTE RINASCITA« na svojem trdem stališču, se vodstvo Slovenske demokratske zveze briga na višjem mestu, da doseže ugodno rešitev spora za prizadete kmete - najemnike. Tudi »Katoliški glas« se močno zavzema za te najemnike v Pevmi in okolici.

V zvezi s tem vprašanjem pa moramo pripomniti, da so komunistični in titovi najmanj poklicani, da danes protestirajo in branijo kmete, oni, ki so od leta 1945 do 15. septembra 1947, ko je »ENTE RINASCITA« vsa svoja zemljišča prodal, kratko in malo prepovedali odkup te zemljišča z objubo, da ga bodo itak kmetje dobili zasej!... Le Slovenska demokratska zveza zagovarja kmeta in delavca vsestransko ter odkritostno in lojalno, v nasprotju s komunisti vseh vrst, ki kmeta zapeljujejo in izkoriščajo, saj mu ne pustijo niti njegove zemlje niti pridelkov. Delavci pa so v komunističnih režimih pravi sužnji, saj so povsod lačni, nagi in bosi, oba, kmet in delavec, brez najmanjše svobode in prostosti!

Zraven vsega tega se Slovenska demokratska zveza vneto poteguje za zaščito Slovencev v Italiji in za spoštovanje vseh pravic, ki jim pritečejo, jezikovnih, šolskih in drugih. Nenehno so se naši svetovalci, posebno g. Bratuž, borili za spoštovanje našega jezika na občinskih sejah.

Seveda nam laški šovinisti in na žalost tudi demokristjani te naše pravice osparujejo in kratijo. Vendar gre borba Slovenske demokratske zveze v tem oziru vztrajno naprej in danes lahko sporočimo naši javnosti, da je v razpravi pred prvo stalno komisijo rimskega senata, ki je ob enem glavna komisija senata, naša zahteva po členu 50. ustave, ki jo je meseca decembra 1949 podpisalo več slovenskih izobražencev, med temi pokojni Polde Kemperle. V tej spomenici se SDZ zavzema za izglasovanje zakona za zaščito Slovencev v Italiji, kot to predvideva člen 6. ustave, ki ukazuje, da »REPUBLIKA SČITI S POSEBNIMI ZAKONI JEZIKOVNE MANJŠINE«. To nam potrjuje čedeče pismo iz Rima od 4. junija 1952, ki ga je Slovenska demokratska zveza prejela od glavnega tajnika senata: »V ODGOVOR NA PISMO OD 31. MAJA T. L. SPOROCAM, DA JE ZAHTEVA, PODPISANA OD GG. KEMPERLA IN DRUGIH, KI SE TICE IZGLASOVANJA ZAKONSKIH UKREPOV ZA ZAŠCITO SLOVENSKE MANJŠINE V ITALIJI PO ČLENU 6. USTAVE, BILA PREDANA PRVI STALNI KOMISLI, DA JO PROUČI, ZA POROČEVALCA PA JE IMENOVAN SENATOR GHIDINI.«

Nenehno namreč vztraja Slovenska demokratska zveza na zahtevi, da se v naše kraje uvede deželna avtonomija s posebnim statutom, kot jo že uživajo na Siciliji in Sardiniji, Francozi v Dolini Aosta, Nemci na Tirolskem ter celo Ladinci na Tirolskem, ki jih je samo okoli deset tisoč, torej mnogo mnogo manj kot Slovencev v Italiji!

Tako avtonomija s posebnim statutom, ki jo zahtevamo tudi Furlani, ustava se predvideva v členu 116., in je bila njena ostvaritev ZACASNO odložena po krivdi nekaterih goriških laških zasleplencev, ki so leta 1947 v tem smislu vplivali na rimsko poslansko zbornico! Imenujemo jih zasleplence, ker so pač na tak način oskodovali, poleg naših Slovencev in Furlanov, tudi same sebe! Saj se je izkazalo, da se je deželna avtonomija s posebnim statutom obnesla prav dobro na Siciliji, na Sardiniji, v Dolini Aosta in na Tirolskem! Tako se bo morala uveljaviti tudi v naši deželi in se vlada temu ne bo mogla upirati, ker jo k spoštovanju tega sklepa obvezuje ustava sama, ki se ji dalj časa ne more upirati nihče, ker je temeljni zakon državi! Avtonomija s posebnim statutom pa nas bo toliko zaščitila, da bomo res mi Slovenci popolnoma enakopravni ostalim sodržavljanom italijanske narodnosti!

TRST IN POSARJE

Logika in doslednost nista najjači čednosti italijanskega nacionalizma

»Giornale di Trieste« od torka, 2. t. m., je prinesel dva članka, ob katerih se hočemo nekoliko pomuditi.

Prvi ima naslov »L'equivoce del cosiddetto T.L.T.« ali po naše »Protislovje tako imenovanega STO-jav«, drugi pa »Nella Sarre ha vinto la tendenza europeista« - »V Posarju je zmagala evropska težnja«. Ne moremo si kaj, da ne bi primerjali obeh člankov. V njih se odkriva namreč vsa zaslepljenost tukajšnjih nacionalistov.

Prvega je podpisal gospod z imenom Livio Ragusin-Righi. Ta je pisal tudi že prej v tem listu, le da žal njegovih člankov nimamo trenutno pri rokah. Toda že iz tega članka se da razbrati smer njegovega pisanja. Zanj so namreč pristaši tržaške neodvisnosti jugoslovanski plačanci. Zanj so italijanski nacionalisti najboljši in najpoštenjši poborniki ne le Italije, ampak vsega evropskega in atlantskega ravnotežja, onega ravnotežja, čigar največja in najusodnejša motnja je Svobodno tržaško ozemlje. Povzročitelji te motnje pa po njegovem niso independentisti, ampak vsemu je kriva le mirovna pogodba. In člen 21 te pogodbe nam Livio Ragusin-Righi tolmači na tak način: ker mirovna pogodba doslej še ni izvršena, je tudi v bodoče ni mogoče izvršiti; ta nemožnost izvršitve ne pomenja torej samo neveljavnost pogodbe, ampak tudi neveljavnost izrecne odpovedi, s katero se je Italija odrekla Trstu.

Mi pa dobro vemo, kako je ta nemožnost izvršitve nastala. Ker zaradi odklonilnega zadržanja Italije ni moglo priti do skupnega imenovanja tržaškega guvernerja, so zahodne sile prišle do tega, da so Italiji dale izjavo od 20. marca 1948 in enostavno ustavile izvedbo tržaškega statuta. Nemožnost izvršitve mirovne pogodbe torej nima vzroka v sami pogodbi, ampak v negativnem zadržanju onih, katerim je izvršitev pogodbe bila pomembna. To se pravi, ker sporazum glede skupnega imenovanja guvernerja ni uspel, zahodne sile niso pristopile k sklicanju Varnostnega sveta, ampak so na lašno pobudo prenehale skrbeti za ostvaritev tržaške samostojnosti. Nemožnost izvršitve pogodbe torej nikdar ni in tudi danes ne tiči v sami pogodbi, zato torej ta nemožnost ni objektivna, ampak le subjektivna. To se pravi: ona ima svoj vzrok samo in edinele v negativnem zadržanju velikih sil.

Kaj pa to pomeni? Kadar bodo one smatrala, da je prišel čas, bodo pogodbo izvršile, kar so že ponovno naglasili zunanji ministri zahodnih sil, ki so enostavno izjavili, da se bodo spremembe v tržaški upravi izvršile avgusta tega leta, pri čemur je vprašanje o končni ureditvi tržaškega vprašanja ostalo odprto. Ta za bodočnost povsem rezervirana odločitev pa ne pomenja nič več in nič manj kot to, da si zahodne sile z izrecnim pristankom Italije pridružujejo, da bodo same izrekle pravore o bodoči pripadnosti Trsta, pravore, ki ne bi bil mogoč in ki bi ga Italija ne dopustila, če je stvar taka, kot bi to Ragusin-Righi rad, če bi namreč italijanska vrhovnost nad Trstom ostala v veljavi.

Ragusin-Righi se pri svoji razlagi sam ne čuti trdnega, ker poskuša prepričati zahodne zaveznike v dobro pravico Italije s tem,

da po eni strani pravi, da so independentisti Titovi plačanci in s tem podkupljeni, po drugi strani se pa sklicuje na razloge evropskega ravnotežja in koristi evropske celine.

Kar se »podkupljivost« independentistov tiče, za katero Livio Ragusin-Righi ne navaja najmanjšega dokaza, menimo, da bi isto obtožbo z isto pravico mogli izreči tudi za italijanske iredentiste. Kajti, če delajo independentisti ali vsaj nekateri med njimi — česar s tem ne priznavamo — res v korist Jugoslavije, ali bi kdo mogel zanikati, da Livio Ragusin-Righi in njegovi ljudje delajo v korist Italije? In ker je vsa podoba, da ti članki v »Giornalu di Trieste« niso napisani smer nagrade, bi se obtožbo moglo tudi obrniti in govoriti o plačancih Italije.

V bistvu pa to ni nič drugega kot besedna igra, ker gre tu le za vprašanje, če so eni ali drugi plačanci jugoslovanske ali italijanske strani na škodo Trsta ali pa v njegovo korist. O tem pa, da li je subvencioniranje independentizma ali iredentizma Tržčanom v škodo, o tem so edini v prvi in zadnji instanci poklicani soditi samo Tržčani. Tega nam pa Ragusin-Righi seveda ne pove, ker si pač »reaneksija« ali »povratek« Trsta k Italiji zamišlja mimo Trsta in v smislu maršne izjave, torej brez predhodnega izpraševanja svobodno izražena misljenja Tržčanov. Tako odločevanje o Trstu mimo Tržčanov se pa protivi jasni določbi Atlantskega pakta, po kateri se v nobenem primeru ne bo odločevalo o usodi nekega področja predno o tem ne bo izreko svojega misljenja njegovo prebivalstvo.

Ragusin-Righi se pri presoji tržaškega vprašanja dokaj splošno sklicuje na obče evropske koristi in na razloge kontinentalnega ravnovesja. Ali pa je o koristih evropskega ravnotežja pristojen odločevati mar »Giornale di Trieste«?

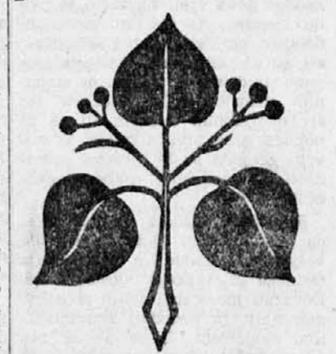
Ta list je v zadnjem času s svojimi članki dajal dokaze za to, da o načelih evropskega duha nima najmanjšega pojma. Ali se mar more trditi, da je v evropskem duhu politika iztrebitve Slovencev, ki že preko tisoč let žive in prebivajo na tem ozemlju? Ali se mar pravi delati v evropskem duhu, ko pa iz leta v leto preganjajo stariše slovenske šolske dece? Ali je mar v evropskem duhu razlaševanje naše obale in dejstvo, da nam na ustju Timave, v Sv. Križu in na Opčinah vsiljujejo naselja begunskih doseljencev? Ali se nadalje pravi delati v evropskem duhu, če nam preprečujejo, da si ustvarimo spet kak svoj kreditni zavod; ali pa ko nam prepovedujejo postavljanje slovenskih napisov na področjih slovenskih občin; ali ne izdajanje potnih listov vsem tistim, ki ne čutijo nacionalno italijansko; če ustrahujejo priče, ki bi pred sodiščem morale dokazovati stvari, ki so z italijanskega nacionalnega stališča neprijetne? Če naj vse to pomeni delati v evropskem duhu, tedaj seveda ne moremo imeti ničesar proti temu, da se člankopisec »Giornala di Trieste« širokousti z evropskim čutom tukajšnjih italijanskih nacionalistov. Tedaj bi se pa ne čudili ob ugotovitvi, da more etiketa evropskih čutov služiti tudi bolnim težnjam monopolistične klike, katerim trško gospodarstvo in tržaška ureditev služita samo v to, da koristita njihovim najožjim interesom.

Toda prav ta »Giornale di Trieste« nam v isti številki prinaša še dopis s Posarja in v njem zaključek, da je tamkaj zmagala razsodnost nad političnimi strankami. Enako kot v Trstu se je tudi v Posarju vodila nebrzdana nacionalistična propaganda. Razlika je bila samo v tem, da v Posarju niso mogli od zunaj pripeljati na tisoče in tisoče novopodešenih Posarcev, in da so zaradi tega izraz politične volje morali prepustiti samemu prebivalstvu Posarja. Če je tudi tam bilo zastraševanja, kot jih ni manjkalo na Svobodnem tržaškem ozemlju, so mogla biti ne samo s francoske strani. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so prebivalci Posarja Nemci, ki so leta 1934 za Nemčijo dali 92 odstotkov vseh svojih glasov! Danes je pa to Posarje poslušalo glas razsodnosti in glas svoje evropske zavesti ter s tem doprineslo svoj bistveni delež za bodočnost evropske skupnosti.

V enem primeru, in sicer v tržaškem, predstavlja po »Giornalu di Trieste« evropski duh naglaševanje italijanskega nacionalizma in politike iztrebitve Slovencev. V drugem primeru, to je v primeru Posarja, prihaja pa po istem »Giornalu di Trieste« evropski duh do izraza v opuščanju nacionalistične smeri in v uveljavljanju neke ne nacionalne in čisto gospodarske politike. Tisto torej, kar je dobro za 90 odstotno nemško Posarje, ni dobro za Trst, kjer ustvarja italijanska nacionalistična večina ob vsakih volitvah šele z dovanjanjem glasovalcev od zunaj svojo večino.

Več kot jasno je torej, da logika in najjača stran italijanskih nacionalističnih razlag. Dokaz za to nam nudi primerjava obeh gornjih člankov in stališč.

Goričani, lipova vejica je naš znak!

SLOVENCII!
NASE GESLO JE: ZVESTOVA SLOVENSTVU!
NASA UTEHA JE: ZVESTOVA MATERINI, SLOVENSKI BESEDI!
NASHA MOC JE: PREPRICANJE V PRAVICNOST NASE BORBE!
NASH CILJ JE: SVOBODA IN MIR NA ZEMLJI TER BRATSKA LJUBEZEN MED VSEMI LJUDMI!
NASHA ZAHTEVA JE: SPOSTOVANJE CLOVEKOVEGA DOSTOJANSTVA!
NASHA ZELJA JE: DOBREGA IN ZADOSTNEGA KRUHA PRAV VSEM LJUDEM!
NASH NAMEN JE: IZVOJEVATI NASE PRAVICE, NE DA BI PRI TEM BILI KOMUR KOLI KRIVICNI!
NASH SIMBOL JE: LIPOVA VEJICA!
ODBOR SDZ V ITALIJI

RAZBURJENJE v nabrežinski občini

Tako praznuje Palutan dan, »Človečanskih pravic«

Več dni že traja razburjenje med našim narodom zaradi ukaza področnega predsednika, Palutana, da morajo odstraniti dvojezične krajevne napise v vaseh Stivan, Devin in Sestljan.

Ko so pa predvčerajšnjem Nabrežinci izvedeli, da je Palutan poslal v Nabrežino komisarja z nalogo, da te dvojezične napise odstrani, je vzkripela kri. Mislimo, da od konca vojne do danes ni še nikoli naš narod tako enodušno vstal in pokazal zobe tistim, ki ga hočejo teptati.

Z imenovanjem komisarja je bil dosežen višek cinizma, ki ga premore pobesneli iredentistični šovinizem: vrgli so masko in pokazali so se v vsej svoji moralni goloti! Nič se ne sramujejo dejstva, da zahtevajo odstranitev napisov v vaseh, ki so dvojezične: v brezmejnem srdu od vsega, kar je našega, so pripravljani teptati vse najosnovnejše človečanske pravice. Kot vredni potomci srednjega veka, smatrajo vse, kar ni njihovo, za manjvredno. A se ne zavedajo, da krije ta njihova namišljena superiornost neskončni strah pred nami in pred mednarodno pravico.

Področni predsednik je prav na dan izjave o človečanskih pravicah, ki jo je podpisala tudi italijanska vlada, in na katero se rimski državniki tako radi sklicujejo ob priliki svojih romanj po svetu, kršil najosnovnejšo določbo, ki jo ta izjava vsebuje. Podpisniki izjave so se namreč pred vsem svetom obvezali, da bodo skrbeli za spoštovanje in izvajanje vseh načel človečanskih pravic in osnovnih svobodnih vseh ljudi brez razlike rase, spola, jezika ali vere.

Vendar v svoji strasti po nadvladi in zatiranju, ki je značilen pojav iredentističnega šovinizma v Trstu, hočejo ravnati z nami Slovenci na Tržaškem, kakor so ravnali za časa fašizma!

Mi jim pa se enkrat rečemo: »Roke proč od naše zemlje! Ne teptajte naših pravic! Naš narod izgubja potrpljenje!«

Zna se zgoditi, da se bodo netileci sovraštva in mrznje med Slovenci in Italijani na Tržaškem temeljito opekli, ker je igra z ognjem nevarna. To smo že opazili med zadnjo vojno...

Zavezniki pa, ki so odgovorni za javni red, naj pazijo, da jih ne bi

tok dogodkov prehitel: »Po toči zvoniti je prepoznok«

Sporočamo naši javnosti v zvezi z nabrežinskimi dogodki še naslednje:

Izredni področni komisar za odstranitev dvojezičnih napisov, dr. Vuxani, se je javil 10. t. m. ob 10. uri pri županu Terbonu in mu izročil dekret o svojem imenovanju. Župan mu je izrazil svoje nezadovoljstvo in mu sporočil, da bo ukrep področnega predsednika zelo razburil vse naše javno mnenje. Izredni komisar za odstranitev dvojezičnih napisov, dr. Vuxani, je sestavil zapisnik, da je obvestil o svoji nalogi župana, in odšel. Ob 12.30 se je pa dr. Vuxani vrnil in obvestil župana, da je v zadnjem trenutku dobil iz Trsta ukaz, naj

Naročnikom in čitateljem!
ZARADI NERODNEGA DATUMA, V KATEREM PADEJO LETOSNJI BOŽICNI PRAZNIKI, IZIDE PRIHODNJA ŠTEVILKA »DEMOKRACIJE« NE 19., AMPAK 22. DECEMBRA, TO JE V FOREK, NA OSMIH STRANEH.
UPRAVA

pusti napise, kakor so, in naj se vrne v Trst.

Upamo, da je s tem vsa sramotna zadeva urejena!

Prepričani smo namreč, da je nemogoče še dalje uporabljati proti Slovencem na Tržaškem fašistično plemensko razlikovalno zakonodajo, in sicer pod zaupno upravo Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, ki je uzakonila »izjavo o človečanskih pravicah« in si nadela odgovornost za demokratski razvoj političnih prilik na STO-ju.

Društvo »Pravnik« gen. Wintertona

Društvo »Pravnik« je naslovilo na področnega poveljnika, gen. T. J. Wintertona, spomenico v zvezi z dvojezičnimi krajevnimi imeni v občini Devin-Nabrežina.

Ker smo spomenico prejeli ob zaključku lista, jo objavimo prihodnjije.

VESTI Z GORIŠKEGA

SLOVENSKI DELAVEC!

Volitve v goriški mestni svet so končno pred vrati in naglo se približuje dan, ko bo tudi slovenski delavec postavljen pred odločitev: ali potrdi neomajno zvestobo svojemu ljudstvu in njegovim stoletnim demokratičnim načelom ter svobodoljubnim težnjam ali pa se pokloni suženstvu diktatur, ki človeka oropajo ne njegove narodnosti, marveč tudi njegove osebnosti.

Razredna dolžnost delavčeva je, da pokaže vsem diktaturam svojo voljo do svobode in spoštovanja lastnega človeškega dostojanstva. Dokazati mora tudi svojo politično dozorelost in povedati komunističnim močtem, da se ne da več varati od obljub na papirju, da se ne da več strahovati od nikogar in da se več ne da voditi od sovraštva proti vsemu človeštvu. Kjer vlada sovraštvo, uspeva brezmejen fanatizem, ki je podlaga za najgobnejše zločine. Tam tudi ne more biti enakosti, ne more biti bratstva, ne more biti druge svobode kot one v ječah in grobovih. Tam preneha vsako človekovo dostojanstvo in življenje je le toliko vredno, kolikor krvnikova krogla ali vrvi! Prej ali slej pa naredi sistem, ki sloni na sovraštvu in fanatizmu, iz vsakega človeka krvnika ali njegovga pomočnika.

Slovenski delavci so na svojih plečih že občutili vse zvijače in laži, vso hinavščino in zavratnost komunistične partije, ki se kaže kot edina pobornica za socialno pravičnost: z udarništvom in prostovoljnimi delom pa črpa iz delavčeve krvi kapital, katerega sesajo partijski močete in njihovi oprode.

Delavci, zavedajte se, da je komunizem lahko samo eden! Če Stalin očita izdajstvo Titu in ga očita Tito Stalinu, potem je to dokaz, da sta oba izdajalec, ki sta izdala drug drugega samo za svoje lastne koristi. Ste kdaj pomislili, od kod toliko izdajalcev v komunističnih vrstah? Ste kdaj pomislili na čistke v Sovjetski zvezi? Ste pomislili na Gomulko Poljska, Slanskega (Češka), Rakoczyja (Madžarska), Dimitrova (Bolgarija), Paukerjevo (Romunija), Hebranga (Jugoslavija) in na stotisoče drugih? Vsi ti, ki so sideoz izdali za svoje koristi, bi tem laže izdali delavca, ga še bolj zaslužili, da jim se bolj koristijo!

Slovenskega delavca na Goriškem begajo s svojo gostobesednostjo obojni komunisti, toliko Stalinovi kakor Titovi. Titov arja vidimo preko plota in Stalinov ne more biti drugačen, saj Tito sam trdi, da so vse preveč verno posneli Stalinove metode. Raj, ki ga obojni ustvarjajo, pa sloni na krvavih žuljih delovnih množic. Vse dobrote, ki jih je v arjav deležen delavec, pa obstojajo iz — prehodne zastave.

Delavci, občinske volitve 14. decembra 1952 v Gorici so morda majhnega pomena. Zeleli bi, da bi te volitve imele samo upravni značaj. Toda, ker hočejo nas Slovence iztisniti pred prag mestne hiše, moramo te volitve obravnavati politično. Naša volja je, da nam predvsem priznajo naše narodne in človekanske pravice, da se bomo mo-

gli nadalje boriti kot enakovredni in enakopravni državljani tudi za socialne pravice, ki nam vsem pripadajo. V prvi vrsti zahtevamo, da delovnemu človeku priznajo njegovo človeško in poklicno dostojanstvo in da ga ne obravnavajo kot bolje ali slabše plačanega sužnja, kajti vprašanje delovnih množic ni v višanju ali nižanju mezd (plač), temveč v priznanju in spoštovanju njihovega družabnega dostojanstva. Mi izpovedujemo enakost vseh ljudi in zahtevamo enake pogoje za življenjski razvoj posameznika ter tudi družbe.

Na Goriškem moramo Slovenci biti od vlade in od italijanskih sodržavljanov priznani kot obstoječa in živa narodna skupina in na to podlago bomo lahko šele oslonili vso nadaljnjo borbo za naše pravice.

Dolžnost slovenskega delavca je, da v tej borbi ne zapusti svojega naroda! Ostati mora zvest sin svoje matere, ki ga ljubi in, čeprav skrajno ošibljena, štiti. Mačevo, ki enemu daje potico — drugemu pogabo, enemu pernico — drugemu slamnjačo, vsi odklanjamo!

Slovenski delavci naj dokažejo, da so svobodoljubni, da so politično dozoreli in da so zvesti svojemu slovenskemu poreklu.

Zato naj vsi volijo: »LIPOVO VEJICO«!

Delavci, kandidirajte »lipove vejice«!

KANDIDATI »LIPOVE VEJICE«

Goričani, VOLITE LIPO, ker boste s tem volili: slovensko krščansko demokratično

Župan Bernardis se opravičuje

V ponedeljek jutraj, 8. t. m., je župan dr. Bernardis imel volilni shod v kinu »Centrale« v Gorici, kjer se je pohvalil, da skrbi tudi za okoliške kraje!

Kaže, da župana Bernardisa in vse demokristjane v Gorici zelo skrbi dejstvo, da so v teku štirih let njihove uprave popolnoma zanemarjali slovenski del goriškega prebivalstva in stalno odbijali vse, tudi še najbolj upravičene zahteve slovenskih svetovalcev. Saj so bili stalno v boju in prerakanju z g. Bratužem, ker je pri svojih zahtevah vztrajal in županu očital, da zna občinska uprava trošiti težke milijone za središče mesta, ki je pretežno italijansko, noče pa ugoditi potrebam slovenskih prebivalcev z Oslavja. Podgore, Pevme, Sentmavra in Standreža, ki nujno potrebujejo vodo, zlasti kmetje na Oslavju in v Pevmi. Cesta v Sentmaver pa je strašno zanemarjena. Tisto malenkost, ki jo je občinska uprava potrošila za naše ljudstvo, predstavljajo le tri kapljice v morju milijonov, kot je to jasno povedal g. Bratuž na občinski seji, ko so letos razpravljali o obračunu za leto 1950.

ZUPANU BERNARDISU SLOVENCI NE BOMO HLAPEVALI!

Le pod stalnim pritiskom slovenskih svetovalcev, zlasti g. Bratuža, se je župan Bernardis moral vdati in odobriti dela za napeljavno vodo hišah v Standrežu. Sicer pa naj

bo povedano vsej javnosti, da je bil načrt za zgraditev vodovoda v Standrežu odobren že leta 1937, in sicer tako, da bi zgradili z denarjem bivše občine Standrež, ki je bil nakazan kot vojna odškodnina za neke štandredške občinske nepremičnine.

V ostalem poudarjamo, da plačuje slovenski prebivalci Gorice v isti visoki meri, kot vsi ostali, da pa nimajo zaradi tega slovenski okoliški kraji skoro nobene koristi, saj se morajo stalno boriti za luč, za popravilo cest in za vodo!

Na drugi strani pa nam goriškim Slovincem župan Bernardis in njegove oprode stalno in hrupno prepovedujejo uporabljati naš materin jezik na županstvu in sploh v občinskih uradih! Pa vendar plačujemo mi Slovenci i župana Bernardisa i občinske uradnike!

Goriški Slovenci ne prosimo milosrdne od župana Bernardisa, terjamo naše pravice in zahtevamo, da nas spoštuje kot enakopravne občane in državljane! Sicer krši župan ustavo, človekanske pravice in izvaja krivico nad nami!

Ce ima župan Bernardis še kakoga slovenskega »prijatelja« iz časov fašizma, ni treba, da se na javnem shodu baha, da ima prijatelje med Slovenci, ker prodance in hlapce mi ne smatramo za Slovence! Tiste, ki imajo upognjeno hrbtenico, tudi ne, ker ne maramo biti klečeplazci, ko nas je Bog ustvaril enakopravne in postavil na ta kosček zemlje!

In naj se župan dr. Bernardis ne smeji s trditvijo, da so slovenski svetovalci izdali glas, ki so jim ga volivci dali, češ da zastrupljajo odnošaje med tukaj živčima narodoma, ko pa je splošno znano, da vsi to peklensko delo prav večinoma slovenski svetovalci, ki so vsi italijanske narodnosti! Odnosaje pa zastruplja tudi sam župan Bernardis, ki noče in noče spoštovati našega

materinega jezika na občinskih sejah in v občinskih uradih!

In kdo je predal naše vrvice organizaciji ONAIR, ki ima namen raznarodovati naše otroke? Župan Bernardis in njegovi oprode!

Volilni sklad

POZIVAMO VSE SLOVENCE, DA PO SVOJIH MOČEH PRISPEVAJO V VOLILNI SKLAD ZA KRITJE STROSKOV V ZVEZI Z NASTOPOM LISTE Z LIPOVO VEJICO NA OBČINSKIH VOLITVAH V GORICI. DENARNA NAKAZILA PO POSTI NAJ BODO IZREČNO NAKAZANA ZA VOLILNI SKLAD. VOLILNI ODBOR

SPOROČILO SDZ V ITALIJI

Tajnik Demokratične fronte Slovkjub krivičnemu volilnemu zakoncu (Demokracija šte. 36 od 5. septembra 1952), javlja Vodstvo SDZ v Italiji vsem poštenim Slovincem, da ni do danes prejelo nobenega uradnega vabila DFS za kakršen koli skupen nastop. Vodstvo SDZ smatra vse, kar je doslej bilo o tem pisano v krajevnem časopisu, za navadno časnikarsko polemiko.

V Gorici, dne 16. nov. 1952.

Vodstvo SDZ v Italiji

2 italijanskimi advokati si delajo propagando

»Primorski dnevnik« od 9. t. m. poroča, da so si kmetje-najemniki nekaterih zemljišč od »Ente Rinascite« v Pevmi postavili svoj odbor, ki naj skrbi za obrambo na sodišču, ko jih »Ente Rinascite« toži za izročitev njiv!

Na sestanku je bil zraven in govoril tudi »tovariš« Pavlin, ki je kandidat za občinske volitve na listi titovske »Demokratične fronte Slovencev« v Italiji. Z velikim veseljem so na zborovanju sprejeli vest, da je italijanski odvetnik dr. Arturo Targioni »pripravljena zagovarjati jih na sodišču v omenjenih tožbah.

Za priložnost, saj je bil sestanek namenjen volilni propagandi za »tovariš« Pavlina, je nekdo omenil, da naš svetovalec Bratuž ni skrbel, da bi tem najemnikom pomagal. Svetoval jim je le, naj se obrnejo do nekoga znanega slovenskega odvetnika iz Gorice! Razumljivo, saj gre zgolj za pravno zadevo! Toliko res, da so se ti slo-

Sestre in bratje!

Podobno kakor smo bili letos spomladi poklicani mi, tako ste za nedeljo pozvani tudi vi, da pred svetom izpričate:

da ste zavedni Slovenci, ki jih ni okužila mlahnost internacionalizma ter niste na prodaj za Judeževe groše, in

da ste pristaši svobodoljubnih ter demokratičnih idej, ki so najboljše temelj družbenega sožitja, tako med posamezniki, kakor med raznimi narodi.

To dvoje pa boste izpričali in dokazali samo, če glasujete za listo LIPOVE VEJICE, ki je

slovenska in demokratična in na kateri ni oseb, ki bi upogibale hrbtenico pred raznovrstnimi totalitarnimi načeli in režimi.

Samo ta dva pogoja pretehtajte, pa se boste prepričali, da ne morete glasovati ne za Demokratično fronto, ne za Komunistično partijo Italije, ne za razne stranke, ki skušajo primamiti vaše glasove na druge italijanske liste. Spoznali boste, da je

edina vaša lista »Narodna lista« in da je edini vaš znak »Lipova vejica«.

Njima izkažite svoje zaupanje, dokažite, da živimo v tem delu zemlje tudi Slovenci, in to demokratični ter svobodoljubni Slovenci.

SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA
ZA SVOBODNO TRZASKO OZEMLJE
V TRSTU

Kandidatna lista „lipove vejice“ za Gorico

BRATUŽ RUDI pok. Jakoba, pokrajinski svetovalec, iz Gorice;
BRAINI (Brajnik) JOZEF pok. Franca, trgovec, iz Standreža;
MOČNIK ANTON pok. Jožefa, sodni uradnik v pokouju, iz Gorice;
BRATINA STANISLAV živ. Jožefa, profesor, iz Gorice;
BENSA VALENTIN pok. Valentina, posestnik kmetovalec iz Oslavja;

PERSOLJA ALOJZIJ pok. Franca, delavec, iz Gorice;
BIRSA Dr. KAREL, odvetnik in profesor, iz Gorice;
PISCANC ZORA pok. Rafaela zasebnica, iz Gorice;
SULIGOJ ALBIN pok. Jožefa, učitelj, iz Gorice;
SPAGNOLO - KERSEVANI KATI, zasebnica, iz Gorice;
KACIN Dr. ANTON pok. Ivana, profesor, iz Gorice;
PAOLI (Pavli) - BRUMAT IVANA, gospodinja, iz Gorice;
MACUZZI (Makuc) Dr. ANDREJ pok. Andreja, profesor, iz Gorice, neodvisen;

PAOLETTI (Pavletič) NADA živ. Ivana iz Standreža;
LUTMAN JOZEF pok. Jožefa, posestnik kmetovalec, iz Standreža;
CUCAT ROZALIJA pok. Ivana, učiteljica v pokouju, iz Gorice;
DOLES FRANC pok. Jakoba, slikar, iz Standreža;
STANTA ALOJZIJA pok. Emila iz Standreža;
BRAINI (Brajnik) IVAN pok. Ivana, železničar v pokouju, iz Standreža;

STREL OTILJA vd. Terpin, učiteljica v pokouju, iz Gorice;
MOČNIK HUBERT pok. Jožefa profesor, iz Gorice, neodvisen;
BRAINI (Brajnik) VOJNOMIRA živ. Ivana, uradnica iz Standreža;
GORJUP LEOPOLD pok. Leopolda, upokojeni sodni uradnik, iz Gorice;

PAOLETTI (Pavletič) IVAN pok. Jožefa, posestnik kmetovalec, iz Standreža;
SULIGOJ JOZEF pok. Jožefa, posestnik, iz Gorice;
RUDOLF - ZULJAN MARIJA živ. Dominika, gospodinja, iz Gorice;

ZIGON KAREL pok. Alojzija, čevljar, iz Gorice;
SERDINSEK - VRANIC ERMINIJA, gospodinja, iz Gorice;
BRAINI (Brajnik) FRANCISKA pok. Franca, zasebnica, iz Gorice;
CERNIC KAREL živ. Franca, doma iz Rupe, delavec v Gorici;
VODOPIVEC MARTIN živ. Ivana, dijak, bivajoč v Gorici.

Važna navodila volivcem „lipove vejice“

Volivcem »lipove vejice« sporočamo sledeča navodila, katerih naj se vsi držijo strogo disciplinirano in kompaktno, da bo uspeh volitev za našo slovensko listo popoln v vsakem oziru.

1) Vsakdo, ki ima znanca, prijatelja ali sorodnika volivca, ki ne bo mogel sam na volišče, bodisi zaradi bolezni, bodisi zaradi starosti, naj to javi t a k o j v tiskarno na Placuto šte. 18 ali pa v pisarno dr. Sfiligoja v ulici Garibaldi šte. 9, da lahko pravočasno posrebitmo za prevoz dotičnega na volišče na dan volitev 14. decembra.

2) Lastnike avtomobilov vljudno prosimo, naj se stavijo prostovoljno na razpolago za prevažanje bolnih ali starih volivcev na volišče. Prijavijo naj se na gornja naslova pred 14. decembrom! Dolžnost vsakega Slovenca je, da pomaga k uspehu, ki je tudi narodnega značaja!

Ce hoče, naj volivec prekrži štirioglati prostorček še zraven katerega drugega kandidata te naše liste. Toda samo še tega, ker ima pravico dati samo dva preferenčna glasova.

Nobenega drugega znaka ne sme volivec napraviti na glasovnici s svinčnikom ali z drugim sredstvom, da ne bo uničena!

3) Kdor ni prejel domov volilne izkaznice, naj jo takoj zahteva na volilnem uradu goriškega županstva, ker sicer ne bo smel voliti!

4) Kdor je volilno izkaznico slučajno izgubil ali težko pokvaril, da je neuporabna, ima pravico zahtevati na volilnem uradu goriškega županstva, da mu izda novo.

Volilni odbor!

VOLILNI PROGRAM „lipove vejice“ je:

Vodovod po vseh krajih občine, tudi na Oslavje, v Šentmaver, Standrež in Gradiščuto.

Enaka razdelitev bremen in koristi na vse občane. Boj zlorabljanju in izkoriščevanju prostega pasu (zona franca).

Zaposlitev vseh brezposelnih in prednost domačinom pri zaposlitvi.

Enakopravnost slovensčine na občini.

Deželna avtonomija s posebnim statutom, kot jo že imajo Nemci na Tirolskem in Francozi v Dolini Aosta, in ki nam jo člen 116. ustave že zagotavlja.

Zaščita pravic Slovencev v Italiji, ki jo člen 6. ustave že predpisuje.

Goričani, volite slovensko!

Kam plove barka KP Trsta: ali res vodi njena pot v Italijo?

Ko so se približevale tržaške volitve, sta se je komunistični veljakov polasčala poplah in nervoznost.

Mase se niso odzivale njihovim klicem, kot bi si oni to želeli. Eden glavnih vzrokov tega oddaljevanja tržaških komunistov od partije je bilo stalno poudarjanje Italijanske komunistične partije in potrebe, približati se isti. Tako je dal PAJETTA v rimskem parlamentu dvomljive izjave, ki so se lahko razumele na vse načine. VIDALI, ki je bolj poznal položaj, je previdno molčal, a je na tistem delal za priključitev Tržaškega ozemlja Italiji.

Toda nekaj tednov pred volitvami se je vse spremenilo. Kar naenkrat je zapihal med komunističnimi veljaki drugačen veter in čez noč so začeli na vse grlo vpiti po vseh tržaških in kraških trgih, kako so oni vedno bili za Svobodno tržaško ozemlje. Poslušali smo govor VIDALIJA na trgu pred židovsko cerkvijo. Kar ni mogel se nagovoriti o nujnosti STO-ja in o načinu, kako se bo to najprej uresničilo. Tudi se ni pozabil širokoustiti, kaj vse so komunisti naredili za uresničitev italijanske mirovne pogodbe. (Moral! smo se mu smejati; vsem je znano, kako so se kominformisti tri leta pehali, da bi se Trst vključil v komunistično Jugoslavijo, in ko jih je Tito vzdal, so se začeli vdirjati Togliattiju...)

Komunistična masa je seveda mislila, da so se VIDALI in tovarišja spreobrnila. Mi smo že takrat opozarjali komunistične Slovence, da je bilo vse to govornjenje samo kominformistična taktika, in da kominformisti ne bodo nikdar želeli STO-ja, dokler bodo dobivali navodila iz Rima.

Neša opozarjanja se uresničujejo. Kominformističnim Slovencem podajamo v premišljevanje sledeča dejstva:

1. Na kongresu italijanskega komunističnega sindikata CGIL v Neaplju, ki je bil nedavno od tega, je med drugim govoril tudi predsednik tržaških kominformističnih Zdrženih sindikatov, RADIC. Izjavil je dobesedno:

»Program in cilji italijanskih sindikatov so tudi naši. Mi tržaški delavci, želimo nadaljevati skupno z

ostalimi italijanskimi delavci borbo za mir in blaginjo Italije.»

Ce nam kdo ne verjame, potem naj si v italijanski prebere iste besede v »Unita« od 29. novembra t. l. na prvi strani.

Ne čudimo se, da daje Radič take izjave. Vsem je poznano, da je on star pobornik ideje, da morajo tržaški komunisti delati za Italijo. Zato so ga tudi titovci izključili iz svoje partije pred sporom s kominformom, seveda na veliko radost nekaterih današnjih kominformističnih veljakov.

Toda kar še bolj potrjuje naše opozorilo med volitvami, je to: Radič v Neaplju ni govoril kot zašebnik, ampak kot uradni zastopnik tržaških kominformističnih sindikatov, torej po navodilih partijskega vodstva in tudi samega VIDALIJA. Ali se tudi Vidali bori za blaginjo Italije? To vprašanje naj si zastavijo vsi slovenski kominformisti!

Mi se nazadnje Radič in Vidali ne čudimo. Oba sta Italijana in se torej prvenstveno borita za italijanske koristi. Posebno se potem ko se je »kas« preselila iz Ljubljane v Rim. Toda čudimo se BIDOVCU, SISKOVICU, SLAVCU, MARKOVICU in ostalim slovenskim kominformistom, da se s ta-

kimi izjavami strinjajo. Morda se tudi ne: toda nobeden od njih nima toliko trdne hrbtnice, da bi to javno izjavil.

Organizacijski konferenci tržaške kominformistične partije je prisostvoval tudi član Centralnega komiteja Italijanske komun. partije, GHINI, iz Rima. Ghini je razen drugih notranjih vprašanj partije tudi poudaril istovetnost položaja, v katerem se vrši borba komunistične partije v Trstu in v Italiji. Neverneži naj si njegove besede preberejo v »Lavoratoru« od 22. novembra! Z drugimi besedami: Trst ali Italija je po Ghiniju vseeno. Nato je Ghini v podrobnosti razlagal, kako deluje partija v Italiji z neizgovornim naukom, naj tako delajo tudi tržaški komunisti, da se bodo lahko laže vključili v PCI, ko pride Italija v Trst.

Slovenski kominformisti sami najbolje vedo, kako daleč je že prispel proces »italijanizacije« Vidalijeve partije. Zaman je vtičati glavo v pesek kot afrikanški pič nos, zaman je varati se in potem tarna! Čeprav je težko odpreti oči nepobitnim dejstvom, je to edina pot, ki jim preostane. Druga vodi v Italijo. Čas je, da to tudi javno ugotovijo in izstopijo iz take partije, dokler je še čas!...

Volilna svoboda

Iz »Slovenskega poročevalca« 19. in 25. novembra 1952 izvemo prav zanimive reči o pripravah za volitve v ljudske odbore v Slovenskih goricah in na Pohorju.

Glasi, katerega vodi znani partije, Sergij Vošnjak, nam precej naivno pove, kako pojmujejo volilno svobodo titovci. Najprej mora pisec priznati, da so v nekaterih vaseh, kot n. pr. na področju Zg. Poljskave, ljudje sploh ignorirali upravne volitve, tako da so v Guberniku morali sploh trikrat sklicati zbor volivcev. Zanimivo je, in to prizna tudi pisec, da so na tem področju prebivalci zvečne bajtariji in delavci. Saj je vsem jasno, kakšna »demokratska načela« veljajo v Titovi Jugoslaviji za volitve, zato je vsem vseeno, če grejo na volitve ali ne! Saj si kandidatov sploh ne morejo sami izbrati, ker se zgodi kot v Smartnem, na Pohorju, da poskrbi OF, da se iz kandidatne liste črtajo imena dveh mož, ki »nimata napredne miselnosti, ker je... eden cerkvenik drugi pa vodja cerkvenih procesij«.

In tako se dogaja tudi drugod, da mora »Slov. poročevalca« ugotavljati, da so se kmetje »zaprli sami vase«, in da ponekod OF sploh ne obstoja več, ko kmetje ne plačujejo več članarine itd.

Radovedni smo, kakšne korake bodo rdeči kolovodje napravili, ko se jim bodo začela tla pod nogami majati.

Človečanske pravice temelj svetovnega miru in svobode

Splošna izjava človečanskih pravic, ki jo je Glavna skupščina Združenih narodov sprejela in odobrila na svojem zasedanju v Parizu 10. decembra 1948, je velikega pomena za pravice vsakega posameznika in za osnovne svoboščine vseh ljudi, brez razlike plemena, spola, jezika ali vere. Ze danes občutimo, kako močno vpliva ta izjava na razna mednarodna vprašanja.

Splošna izjava o človečanskih pravicah je uvod osnutka mednarodnega zakona o človečanskih pravicah v obliki ene ali več splošnih konvencij o osnovnih osebnih, političnih, državljanskih, socialnih, gospodarskih in kulturnih pravicah vsakega posameznika. Osnutek predvideva tudi primerne ukrepe, da se v primeru potrebe prisili države, ki bodo tozadevne konvencije podpisale, da spoštujejo sprejete obveznosti. Vsaka članica Organizacije združenih narodov bo lahko svobodno pristopila h konvenciji ali splošnim pogodbam o človečanskih pravicah, čim bo Glavna skupščina Združenih narodov odobrila osnutek.

Ko je glavni tajnik Združenih narodov položil izvod Splošne izjave o človečanskih pravicah poleg Ustanovne listine Združenih narodov in temeljni kamen novega poslopja te svetovne organizacije v New Yorku, je poudaril:

»Izjava določa smernice za vlade, na katere se lahko sklicujejo posamezniki obeh spolov katerega koli plemena, jezika, barve in vere vselej, ko kršijo njihove pravice. Po teh smernicah bodo lahko zase pridobili mnenje vsega človeštva in uveljavljali svoje človečanske pravice, ki jim jih priznava izjava.«

Medtem ko se v Komisiji za človečanske pravice, v Gospodarskem in socialnem svetu in v Glavni skupščini Združenih narodov še vedno trudijo, da dovršijo svoje naporno delo na osnutku splošne Konvencije o človečanskih pravicah, narašča vedno bolj vpliv, ugled in pomen Splošne izjave o človečanskih pravicah. Vedno bolj upoštevajo njena načela in jih za-

čenjajo izvajati. Njen vpliv je čutilo v notranjem življenju posameznih neodvisnih držav, na zborovanju Združenih narodov in v njihovih širokornih ustanovah, v mislih in v delih vodilnih državnikov in drugih ljudi in narodov po svetu. Splošna izjava o človečanskih pravicah vsebuje človekoljubna načela, ki jih bodo zakonodajci v bodoče uzakonili, predvideva ukrepe, da se po potrebi v bodoče tudi izsilijo jamstva za njihovo spoštovanje, in tudi akcije posameznikov, organizacij, držav in meddržavnih ustanov za zaščito človečanskih pravic po vsem svetu.

Ustanovna listina Združenih narodov omenja »človečanske pravice« na sedmih mestih. Zastopniki, ki so jo podpisali, so za svoje države prevzeli dolžnost, »da skrbijo za to, da spoštujejo in izvajajo vsi načela človečanskih pravic in osnovne svoboščine vseh ljudi brez razlike rase, spola, jezika ali vere«.

Na Tržaškem smo se zares radovali ob objavi tako dalekosežne Splošne izjave človečanskih pravic. Saj smo upravičeno pričakovali, da bo Svobodno tržaško ozemlje, ki je pod neposredno upravo Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, najprej in bistveno deležno vseh določb izjave.

Kruto smo se pa v svojih razumljivih pričakovanjih varali in zato močno razočarali.

Prepričali smo se, da na Tržaškem ne skrbijo za to, »da spoštujejo in izvajajo vsi načela človečanskih pravic in osnovne svoboščine vseh ljudi brez razlike rase, spola, jezika ali vere«.

Na Tržaškem izvajajo kljub Izjavi o človečanskih pravicah še vedno plemensko razlikovalno politiko do slovenskega življa, kakor se je to dogajalo za časa neslavno propadlega italijanskega fašističnega režima.

Se več: z Londonskim sporazumom smo bili domačini - Slovenci izrecno izključeni od udeležbe pri upravi tržaškega ozemlja!

Ali se je Izjava o človečanskih pravicah na poti v Trst izgubila?

Pozor, goriški volivci!

GLASOVNICA IMA TO OBLIKO - BRZOJAVKE

(in ne tisto, ki smo jo prikazali na prejšnjem letaku.)

Najprej prekrizaj lipovo vejico in šele potem, če hočeš, daj preferenčni glas.

Pravilno glasuješ tako, da prekrizaj LIPOVO VEJICO, ki je ČETRTA na levi strani!

Preferenčni glas daj nositelju liste Bratušu in napiši njega prilimek tako-le:

FAC - SIMILE

GLASUJ ZA LIPOVO VEJICO!

V nedeljo 14. decembra ne bomo glasovali po starem, ampak po novem načinu, in sicer tako, kakor kaže zgornji obrazec! Zato prečrtajte s svinčnikom znak lipove vejice in tako boste pravilno glasovali za LIPOVO VEJICO.

Vsak volivec ima pravico dati le dva preferenčna glasova. Zbor naših kandidatov je sklenil, da se preferenčni glas da nositelju liste g. Bratužu. Zato napišite njegov priimek na prostor, kot je zgoraj na obrazcu pokazano!

IZ SLOVENIJE

OBVEZNA TUBERKULINIZACIJA

V raznih predelih Slovenije je med govejo živino zelo razpasena tuberkuloza. V okraju Kranj-okolica znaša n. pr. škoda zaradi te bolezni letno vsaj 6 milijonov din. To predvsem zaradi manjše pridelave mleka in zaradi manjšega prirastka goveje živine. Zaradi tega je okrajni odbor odločil obvezno tuberkulinizacijo za vso govejo živino. S tem postopkom se odkrijejo vse bolne živali, tudi take, ki so na videz zdrave; tako lahko preprečijo razvoj in širjenje nevarne bolezni. Poleg obvezne tuberkulinizacije je odbor sprejel še druge ukrepe, kot n. pr.: 30 odst. nižja cena za mleko bolne živine in prispevek v višini do 15 odst. za nakup nove zdrave živine. S temi ukrepi se bodo primeri te bolezni znatno zmanjšali.

PONEVERBE

Okrajna Trgovinska inšpekcija iz Slovenjgradca je odkrila v tekočem letu razne poneverbe in kriminalne v vrednosti nad 3.200.000 dinarjev. V lanskem letu je ta vrednost znašala komaj 1.600.000 din; predlanskim pa še manj: 1.200.000 din.

POČITNIŠKA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Pred kratkim je bila ustanovljena v Beogradu Počitniška zveza Jugoslavije. Ta zveza nudi svojim članom-dijakom možnost, da bodo ob neznatnih finančnih izdatkih preživeli zimsko in poletne počitnice v raznih delih Jugoslavije. Pri prevozu bodo imeli 75 odstotkov popusta.

POSTOJNA

V postojnskem okraju je 34 splošnih kmečkih združenj. Vseh gospodarstev v okraju je 7.213; od teh jih je 5.600 pristopilo k splošni zadruzi. Le malo jih je pa pristopilo v obdelovalno zadrugo, ki je po mnenju bivših Titovih gospodarstvenikov popolnejši tip zadruge, čeprav je skoro povsod doživela polom.

CENTER ZA REHABILITACIJO INVALIDOV

Protj koncu oktobra so v Beogradu odprli prvo sodobno središče za rehabilitacijo invalidov v Jugoslaviji. To središče ima poleg sodobno opremljene bolnišnice tudi oddelek za zdravstveno tolovadbo, za terapijo, za socialno službo, za izjubo poklica in razne delavnice

za kvalifikacijo delavcev. Trenutno je prostora za 40 stalnih pacientov. Središče je bilo zgrajeno s pomočjo Organizacije združenih narodov, ki je prispevala 70.000 dol. za nakup notranje opreme. Poleg tega se je na stroške te organizacije specializiralo v tujini prvih osem medicinskih delavcev, ki so nastopili svojo službo v središču.

POŠKODOVANI BANKOVCI

Narodna banka Jugoslavije je zadnje čase uvedla čuden postopek v zvezi z umazanimi in obrabljenimi bankovci. Zahteva namreč za vsak umazan ali poškodovan bankovec odškodnino včasih celo 10 din, katere mora izplačati navadno blagajničarka, ki iz raznih podjetij prinaša denar na banko. To odškodnino morajo največkrat trpeti blagajničarke same, ki so najmanj krive in odgovorne za slabo ravnanje z bankovci. Zgodilo se je celo, da spravlja Narodna banka spet v promet tak denar, za katerega je že zahtevala odškodnino in ki bi moral biti uničen!

VOJVODINA

V stari Jugoslaviji je samo Vojvodina pridelala toliko žita, da ga je bilo zadosti za vse jugoslovanske narode. Letos ga je pa pridelala polovico manj, to deloma zaradi suše, še bolj pa zaradi poraznih eksperimentov Kidričevega gospodarskega načrta. Zato bo morala letos Jugoslavija uvoziti vsaj 70 tisoč vagonov tega dragocenega pridelka iz tujine, kakor ga je včasih sama izvažala!

BREZPOSELNOST V MARIBORU

Kot poroča »Slovenski poročevalca« 6. nov. 1952, je bilo v Mariboru v oktobru 1300 brezposelnih. Največ ljudi je bilo odpuščenih iz dela iz tovarne avtomobilov in iz železniških tovarn. Precej delavcev je izgubilo delo tudi pri opekarstvih in v gostinstvu. To je posledica eksperimentiranja, s katerim se Kidrič in tovariši zabavajo že dobrih pet let.

Z novim plačilnim sistemom in z delitvijo dobička so namreč dosegli to, da se vsak tudi najbolj zgrajen kolektiv poteguje predvsem za dobiček, ki ga bo razdelil med najboljše. Zato skušajo ohraniti le najboljše delavce, ki bi veliko naredili in tako razdelili čimvečji dobiček med čim manjše število delavcev. Socialni čut je torej tudi v »socialistični« Jugoslaviji le na papirju!

Nabrežinci!

V nedeljo 14. t. m. ob 4. popoldne vsi v Nabrežino!

»Miniaturni teater - Modra Ptica« vam jamči, da se boste zares pošteno zabavali in od srca nasmejali!

Na sporedu so šaljivi prizori, pantomine, baletne in pevske točke ter revijalni konec z nastopom vse tridesetletanske skupine, ki vas bo očarali!

Predprodaja vstopnic v kavarni Terčon v Nabrežini.

Cena vstopnic je 150 in 100 lir. Ne zamudite izredne prilike!

GOSPODARSTVO

ZIVINOREJA

Da nam bo živinoreja donosna, je nujno potrebno, da vsaj nekoliko časa dnevno posvetimo tudi živini sami.

Pregovor pravi, da je pri kmetu živinski hlev denarna blagajna. Zato je res nerazumljivo, da vidimo v nekaterih hlevih živino tako zelo zapuščeno, to je neosnaženo in mršavo.

Premnogi se izgovarjajo, da nimajo časa za čiščenje živine. To je povsem prazen izgovor, ker za čiščenje živine uporabimo par minut med krmiljenjem. Živina nam bo za ta naš trud zelo hvaležna. Samo pogledajte jo, kako je vsa zadovoljna, ko jo čistimo s česalom (strigelj) in krtačo! Toda, kar je glavno, s čiščenjem odstranimo prah s kože, koža laže izhlapeva, to je diha, živina postane bolj čila in raje žre, to se pravi, da je bolj ješča.

Pri živini je tudi velikega pomena, da jo krmimo vedno le ob določenih urah. Le pogledjte jo, kako ona ob določenih urah — kakor imamo pač navado krmiti — vstane in čaka, da ji podamo hrano!

Redno krmiljenje ima za posledico redno prebavo, in redna prebava je znak zdravia. Zato skrbimo za živino in posvetimo ji dnevno nekoliko časa, kar nam bo ona bogato poplačala.

Moramo še omeniti, da je potrebno živinski hlev dnevno dobro prezračiti. Tudi naj se v hlevu ne kopiči gnoj, kar je ponekod grda navada, zlasti pozimi: gnoj pokvari zrak v hlevu, ki tako živini škoduje.

V E S T I S T R Ž A Š K E G A

Netaktnost italijanskega tiska

Pripadati prostoru, ki je nedvomno popriše velike kulture, in med zastopniki zahodne omike zavzemati ugleden položaj se ne zadoša. Pripadnikom tega naroda bi bila potrebna še primerna količina obzirnosti in čut za merilo dostojnosti. Prav tega pa v današnji Italiji pogrešamo.

Najboljši dokaz za to našo trditve je način, kako v Italiji govorijo in pišejo o naših ljudeh ter o naših prilikah. Če z največjo nepriljubljenostjo in z največjim preziranjem pišejo o stvareh, ki so jim čisto neznane, to moremo smatrati najmanj za nesmotrnost. Take pojave moremo kvečjemu pozdraviti z ironičnim nasmehom.

Toda tisto, kar pri zastopnikih italijanskega javnega mnenja naravnost osupne, je neverjetna moralna surovost in popolnoma netaktnost italijanskega časnikaštva.

Ustavimo se pri »Corriere della Sera«. On si je dovolil že dokajšnje nesramnosti v presoji ljudi, ko je sprejel in objavil članek Indira Montanellija o bivšem jugoslovanskem kralju Petru, glede katerega ne vemo, če bi se čudili bolj pisčevji nezgovornosti ali njegovi objavi izjav, ki so se njemu zdele neumne, čeprav niso bile neumne. Isti »Corriere della Sera« prinaša izpodbijanje znanega Augustia Guerriera članek, v katerem opisuje, kako je bila Jugoslavija glede Reke dovedena do rapalske kapitulacije. Guerriero pripoveduje o bankirju Castiglioniu in se veseli, ker je temu uspelo zavesti Jugoslavijo. Kakšne posledice je to imelo, da so bila istrska mesta prepriščena Italiji, in da se je v Jugoslavijo zateklo kakih 100.000 primorskih beguncem, na to seveda Guerriero ne pomisli. Čut o povezanosti vzrokov in posledic očitno ni njegova močna strah. Zato mu ni prav nič nerodno, da v svojih odkritih posredno napoveduje ponovitev take zavajalne politike tudi nasproti Titovi Jugoslaviji.

Vsakomur moremo prepustiti oči za njegovo početje in delo. Na čim nižji moralni stopnji je nekdo, tem lažje gleda in vidi uspeh v nečem, česar bi se plemenit človek naravnost sramoval.

Vrhunec netaktnosti je bil pa dosežen ob smrti bivše kraljice Jelene, Rojena Crnogorka, iz plemenskega rodu Petrovičev, ki je zgodovinski da nekoliko vidnih predstavnikov in med njimi enega največjih jugoslovanskih pesnikov, pisca »Gorskog Vijenca«, je bivša kraljica vso svojo prirodno svojost prinesla na italijanski prestol. Njena lepota je kot sploh lepota naših žena imela nekaj resnega in svečanega. Kot pripadnica one tolikanj prezirane rase, ki je naša, je z neobičajno finosno značilnostjo svoje okolice odstranjevali vse, kar je bilo nedostojnega. Črna gora je bila domovina trojanske Jelene, tiste pastirice, ki je morala biti Zevsovega rodu, tako je očarala s svojo plemenito pojavo ne le Atride, ampak celo oddaljeni Ilion. Seveda v drugačnem plemenitko čistem duhu je ta kraljica vso svojo moralno resnost prinesla na italijanski prestol in mu skozi 40 let svojega kraljevanja dajala svoje osebo, rekli bi priloženo obtežje dostojanstva, ki se je očitvalo v njeni prirodni enostavnosti. Pri tem tudi za trenutek ni izgubila dostojanstva popolne nad vso grobo nizkotožnostjo vzvišene žene. Naj tudi kot soproga ni dala najmanjšega povoda za obrekovanja. Naj je ona svojemu občutljivemu, toda v zastopanju svojih misli majavemu soprogu dajala trdnost in odredenost v nastopu. Ona je italijanskemu prestolu prinesla vse ome izbrane vrline, ki odključujejo slovansko dušo. To se je izkazalo in videlo tudi onega juljskega večera 1943. leta, ko so v kraljevski vili aretirali Mussolinija; Jelena je takoj rekla, da je bil kraljev gost in da ga je ščitil zakon gostoljubnosti. To se je videlo, ko je bdela ob svojem umrlem soprogu in ga sama uredila za mrtvaški oder enako, kakor vsaka Crnogorka uredi svojega padlega junaka. To se je moglo opazovati pri stotih drobni prizorih rodbinskega življenja Savojske hiše in tudi ko že kot stara žena ni nikdar klonila pod udarci nesreče s tem, da je znala ohraniti dostojanstvo svoje visoke etične duševnosti tudi, ko je prejemala udarce usode.

In k mrtvaškemu odru take žene, ki je bila nam v ponos, italijanskemu prestolu pa v okras, je »Corriere della Sera« poslal takega neofesanca in neznanca naših prilik, kot je Cesco Tomaselli. Ta junak viderske pravde, ki je pred našim

Don Kračino moral priznati, da se je nehoti »prevarila«, ki se je pa po vsej priliki »namerno« zmotil, ta dokazani ljubitelj resnice nam zdaj pripoveduje, da je pokojna kraljica zadno misel pred svojo smrtjo posvetila Italiji. Stvar ni izključena, ker je ta plemenita žena imela visoko razvit čut za pristojnost, in ker je ona prav lahko mogla smatrati, da je vzvišeno in primerno, če je svojo zadno misel posvetila zemlji, v kateri je ob svojem soprogu zavzemala najvišje dostojanstvo. Da pa je za zaglasitev tega bil odreden prav Cesco Tomaselli, in da ta Cesco Tomaselli to trditve smatra za dokazano, in jo potem, ko se je osebno v Vidmu tako očitno »prevarila«, objavlja, je pač najboljši dokaz to, v kolikšni meri »Corriere della Sera« manjka najosnovnejši čut za tisto, kar se ob kruti resnosti smrti spodobi.

Da je bila Jelena Petrovič Njegoš posebejbljena vseh moralnih vrlin naše žene, tega seveda on anepristopen nežnejšem razumevanju ni mogel zapopasti. Da pa »Corriere della Sera« ni mogel razumeti, da prav ta sovražnik Slovanov ni bil primeren za odposlanca k mrtvaškemu odru te slovanske žene, nam proži pač najboljši dokaz nespošobnosti za presojo pravega stanja stvari pri tisku, ki je zaslepljen od nacionalističnega zanosca.

Drugeče si ni mogoče tolmačiti niti govora ministra Paeciardiija. On tudi na obrambo Evrope ni sposoben gledati drugače kot skozi o-

čala italijansko-jugoslovanskega nacionalnega antagonizma.

Paeciardi nima pred očmi nevarnosti, ki preti celini in vsemu zahodnemu družabnemu redu, niti potrebe, da bi se tej nevarnosti moralo upreti z združenimi silami. Zanj obstoja samo eno: tržaško vprašanje in Titovo ponižanje. On hoče rešitev tržaškega vprašanja, ali rešitev brez Tržačanov ali tako, da bi Tržačani bili »ojačani«, kakor so bili preteklega majnika z doseljenimi glasovalci. On hoče, da bi zahodni vojniki in diplomati odrekli Titu vsako pomoč, dokler ne bi popustil in odnehal glede Trsta, ne razume pa, da glede tega vprašanja niti Jugoslovija niti Italija nimata odločilne besede, ki pripada samo Tržačanom. Da so pa ti pripravljene glasovati za Italijo, je tako dvomljivo, kot je dvomljivo, da bi danes glasovali za Nemčijo prebivalci Posarja, čeprav tam nemška večina šteje najmanj 90 odstotkov prebivalstva. Je pač tako ljudje čutiljo nacionalno, kadar je njihova narodnost ogrožena. Če pa za to ne gre, tedaj jih pa vodijo tudi drugi razlogi.

Da v Italiji vsega tega ne razumejo in da ljudje tako v tisku kot na govorniškem odru dajejo izjave, ki niso prav nič v skladu s položajem, ki ga Italija zasluženje ali nezasluzeno zavzema v svetu, to je značilnost italijanske sedanosti. Italijani so nedvomno ostroumni in lahkega peresa. Toda za meje pristojnosti in primernosti pri drugih v očjem in širšem krogu pač nimajo smisla.

TRST IN PODROČJE B

Dne 5. t. m. se je mestni svet spet bavil s političnimi problemi. V začetku je mestni svet komemoriral nekaj mrtvih, kot filozofa Benedetta Croceja, bivšo italijansko kraljico Heleno Savojsko, državnik Orlando in druge. Občinski svetovalec dr. J. Agneletto se je pridružil komemoraciji filozofa Benedetta Croceja; glede bivše italijanske kraljice je dr. Agneletto izjavil, da se pridružuje komemoraciji Helene Savojske-Petrovič, ne kot bivše kraljice, ampak kot velikušne žene, ki je toliko storila na humanitarnem polju za reveže, žene, ki je bila hči črnogorskega ljudstva.

Sledila je diskusija resolucije, ki jo je predlagala večina, kot protest proti volitvam v cono B. Med drugimi je govoril občinski svetovalec dr. J. Agneletto. Dejal je: »Resolucija, ki jo večina predlaga, oboja politične razmere v cono B in prihodnje volitve. Ni moj namen, zagovarjati titovski režim v cono B. V demokratski človeški družbi pa velja etično pravilo, da kdor hoče drugemu levite brati, mora najprej sam spoštovati moralna in demokratična načela ter se po njih ravnati. Toda, ko že govorimo o terorju in krivicah v onih conah, je dobro priklicati v spomin večini in vsem oblastem cone A, od predsednika cone Palutana do generala Winterzona, da so danes žalobiv v tej cono v veljavi še vsi, prav vsi rasistični zakoni, ki jih je fašistični režim vpeljal proti Slovincem, zlasti zakoni o prepovedi slovenskega jezika v vseh javnih uradih in na sodnih, kakor določata čl. 137 kazenskega postopka in čl. 122 civilnega postopka, celo pod kaznjivo. Ti zakoni, vredni najbolj črnega srednjeveškega temnjakstva, so še vedno v veljavi na cono A STO-ja po vaši volji, na vaš pritisk in zahtevo, gospodje zastopniki večine! In to se dogaja, čeprav je vam dobro znano, da se je italijanska republika obvezala v čl. 15 mirovne pogodbe, da zavaruje vsem ljudem, ki so pod njeno vrhovnostjo, brez razlike in ozira na pokolenje, spol, jezik in vero, popolno uživanje človeških pravic in osnovnih svobod, od katerih je za narod ali del naroda glavna svoboda svoboda uporabe svojega jezika.

Po taki izrecni obvezi Italije glede svojega ozemlja, je zares nerazumljivo, kako morejo zastopniki italijanskih večinskih strank, sklicujoč se na fašistično rasistično zakonodajje še zanikati Slovincem na STO-ju uporabo slovenskega jezika v javnih uradih. Pomislite, da Slovinci nismo tu priseljeni od večraj ali od nekaj desetletij, ampak živimo tu že tisočletje in tu so živeli očetje naših očetov. Nočem obujati Rosenberga, toda če to ni razisem, povejte pa vi, kaj je

razisem! Ali ni zakon o krajevnih imenih tako imenovanih odrešenih dežel iz leta 1923 od fašizma navdahnjen z rasističnimi tendencami? Še enkrat bi se lahko skliceval na mirovno pogodbo in temeljna načela, izražena v čl. 15 in v čl. 7 Statuta za STO, ki določa, da sta na STO-ju uradna jezika italijanski in slovenski. Lahko bi vam predložil, da so bili bistveno preklicani in odpravljeni vsi rasistični zakoni fašističnega režima, ki so v nasprotju z gornjimi načeli. In če se ta preklic še ni formalno izvedel, je to samo vaša krivda, gospodje od večine, zaradi vaše neoprčnosti in vaše slepe ultranacionalistične politike, ki ste hoteli te nenaravne zakone ohraniti, in v drugi vrsti krivda ZVU, ki vas je poslušala.

In tako smo prišli do absurda, da je gospod Palutan, sklicujoč se na rasistični zakon od l. 1923 o krajevnih imenih, zahteval z ultimatom od slovenske občine Devin-Nabrežina, naj odstrani slovensko-italijanska krajevna imena, ki jih je dala slovenskim krajem na slovenski zemlji. Nekateri gospodje vzbujajo vtis, kakor bi za njih izgubljena vojna, Piazzale Loreto, prostovoljno podpisana in odobrena mirovna pogodba sploh ne obstojale!

Poglejte, kako postopa italijanska republika s svojo nemško in francosko manjšino. Južna Tirolska je vsa en sam nemški napis. Aofka dolina ima vse napise v francosčini, cestni napisi pa so dvojezični. Zakaj ni dovoljeno nam na STO-ju, kar je dovoljeno manjšinam na Južnem Tirolskem in v Aofski dolini? Zakaj imajo one manjšine v Italiji dvojezične napise, in mi Slovinci tu na STO-ju, kjer smo začrti — pa naj bo to prav ali krivo določenim gospodom — po osnovnih človeških načelih in določbah mirovne pogodbe, ki nam jamči enakost pravic in ne samo enakost dolžnosti, ne smemo postaviti na naše slovenske vasi napise v slovenskem in italijanskem jeziku?

Vem, da nečete priznati, da je Trst ločen od Italije, ker vsi dohodki vanj vodijo po slovenskem ozemlju, toda, gospodje, nikar ne

ČE HOČETE BITI DOBRO POSTREŽENI
KUPITE PRI STARI ZNANI TVRDKI

Jakob Perhanc

TRST - Ulica Xydias 6 - Tel. 96-332

TRGOVINA Z LIKERJI, ŽGANJEM IN SIRUPI,
POSEBNOST KREMA MARSALA, JAJČNI
BRANDY, SLIVOVKA IN TROPINOVEC

Openski zvonovi in naša policija

Vračanje zvonov, ki so jih med vojno vzela italijanska vojska oblasti, v naše farne cerkve je že mečno odjeknilo v naši javnosti.

Osupnila so nas najprej izzvalna posvetila, vdelana na zvonovih, nato pa še bučne iredentistične manifestacije, ki so jih uprizorili o njihovi blagoslovitvi pri Sv. Antonu v Trstu, ki je izpadlo v znamenju italijanskih zastav in trakov, s katerimi so okrasili tudi one zvonove, ki so bili namenjeni slovenskim faram.

Zato so Openci ravnali prav, ko so 30. novembra svoje zvonove okrasili s slovenskimi trakovi, ko so jih dvignili v starodavni openski zvonik. Čudimo se zato nepremišljenemu dejanju Italijanskega kaplana na Opčinah, katerega so slovenski trakovi tako vzmernili, da je v znak protesta zapustil versko svečanost, ker je očitno pozabil na Kristusov nauk: *alte et docet omnes gentes*.

Rekli smo, da so Openci dvignili v zvonik svoje zvonove. In upravičeno jih smatramo za svoje last, ker jih je za prve svetovne vojne daroval openski farni cerkvi domačin Hrovat. Pravzaprav je Hrovat daroval dva zvonova. Tretjega, ki so ga zdaj tudi dobili iz neke livarne v Italiji, pa so dobili v zameno za zvon, ki ga je lani darovala Opencem ameriška posadka na Opčinah. Zvon pa je bil slabo izdelan in je kmalu počil, zaradi česar so ga zdaj zamenjali.

Zato so Openci vse tri zvonove s polno pravico smatrali za svoje in niso mogli razumeti, zakaj bi morali pristati na ključ 2:1 in en

zvon okrasiti z Italijanskimi trakovi, ko so vendar v narodnostno mešanem Trstu pri glavni blagoslovitvi zvonove okinčali samo z italijanskimi barvami!

Mučno je nato odjeknila med vsemi Openci vest, da je na ovadbo nekoga italijanskega člana openske Katoliške akcije (ne gre za domačina, ker na Opčinah ni Italijanov-domačinov, ampak za priseljenca) nastopila policija, začela hoditi po domovih vernikov, ki so prisostvovali omenjeni cerkveni slovesnosti, in jih spraševala o okolnostih v zvezi s slovenskimi trakovi. V zastraševalne svrhe je policija zap-

bi oznanjali italijansko slavo, kakor je napisano v posvetilu, vlietem v njihovo zvonečo gmoto, ampak zato, da bi oznanjali v sedanjem adventnem času mir na malem openskem svetu vsem Opencem dobre volje!

Kakor je po naših pojmi nezapisana demonstrativna odstranitev italijanskega kaplana zaradi slovenskih trakov, prav tako je neumestna poseg civilne policije zaradi istih slovenskih trakov na domači cerkveni slovesnosti.

Zekaj so pa v Trstu šarili z italijanskimi trobojkami in se niso omejili na bele trakove, kar bi bilo vsaj tako kaže — pričakovali od nas Slovencev?

Openc

Ob veselih in žalostnih prilikah spomnite se revnega slovenskega otroka in podpirajte Slovensko dobrodelno društvo!

sala imena vseh članov in članic openskega cerkvenega pevskega zbora. Pričakovali smo samo se nastop zloglasnih fašističnih škvader, ki naj bi naše pevce pretepele in jim dajale piti ricinusovo ali navadno strojno olje.

Nastop policije je našel na splošno zgražanje in obsodbo.

Ni dovolj, da nastopa naša civilna policija skrajno netaktno pri raznih zasliševanjih v Trstu; da uveja po svojih italijanskih čilih sisteme, ki se jih je posluževala pod proslulim fašističnim režimom; da nastopa s slovenskimi prebivalci, ko da bi na Tržaškem sploh ne bilo Zavezniške vojske uprave, kateri je celo po zloglasnem Londonskem sporazumu, ki Slovence izključuje od udeležbe pri javni upravi, pridržano neposredno vodstvo in s tem odgovornost za delovanje varnostne službe na našem ozemlju.

Kaže, da vse to ni dovolj nekaterim italijanskim prenapetežem, ki vedro tudi pod krovom tržaške civilne policije.

Zdaj so začeli očitno zastraševati naše okoličansko prebivalstvo zaradi udeležbe pri cerkveni slovesnosti, pri kateri so s slovenskimi trakovi ozajšane zvonove dvignili v zvonik svoje farne cerkve, ne da

Urarna UL. ROMA 19 ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH!
LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO
IN DRAGULJE.

SLOVENSKE POTNIŠKE AGENCIJE

TRANSMUNDIAL

OSKRBIJO:

vozne karte za ladje in avione, denarna nakazila in pakete, prevode, emigracijo itd.

Pišite ali nas obiščite,

govorimo slovensko - Se priporočamo

AGENCIJE:

Genova - ITALIJA, Via Balbi 38
Caracas - VENEZUELA, Pasaje Capitolio 16
Toronto - KANADA, 258 College St.
Montreal - KANADA, 2098 St. Catherine St. West

Odlični dežni plašči, ki po eleganci modelov in kakovosti blaga ter solidnosti izdelave odgovarjajo vsaki zahtevi tako glede barve kot odpornosti

V tem je razlog, zakaj morete v naši zalogi najti bogato izbiro vseh vrst in barv izvrnih LODNOV in POVRŠNIKOV za moške in ženske po cenah, ki so resnično zmerne

Dežni plašči iz čistega mako za moške 7.800 lir

Dežni plašči iz svile za ženske in moške 12.500 lir

Dvojni dežni plašči za ženske v solidnih barvah 13.800 lir

Plašči za ženske iz čiste volne 15.000 lir

Dežni plašči iz posebnega nilona 16.500 lir

Magazzini del Corso

TRST, KORZO I